

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

КАФЕДРА КИТАЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

КУРСОВА РОБОТА

з китайської філології

на тему:

Вербалізація концепту "Щастя" в китайській фразеології

Касаткіної Юлії Миколаївни

Студентки ІV курсу, групи Пкит 05-19

Спеціалізація: 035.06 Східні мови і літератури

Філологія (переклад(китайська))

Науковий керівник: Костанда І.О.

Національна шкала: _____

Кількість балів: _____

Оцінка ЄКТС: _____

Члени комісії:

_____

(підпис) (прізвище та ініціали)

_____

(підпис) (прізвище та ініціали)

_____

(підпис) (прізвище та ініціали)

м. Київ – 2021 рік

ЗМІСТ

Вступ	3
Розділ 1. Концепт "щастя" у публіцистичних текстах з тематикою культури.....	6
1.1. Концепт "щастя" в лінгвістичній картині світу	6
1.2. Лінгвістичні складові концепту «щастя» в українській культурі ...	9
1.3. Характеристики концепту "щастя" у китайській культурі.....	14
Висновок до розділу 1	19
Розділ 2. Складові концепту «щастя» у китайських фразеологізмах.....	20
2.1. "Краса" як конотативне поняття концепту "щастя" в китайській мові.....	20
2.2. «Радість» у китайських фразеологізмах та прислів'ях як частина концепту "щастя"	24
Висновок до розділу 2	28
Загальні висновки	29
Список використаних джерел.....	31
抽象的	35

Вступ

Актуальність дослідження. Протягом усієї своєї історії людство виявляло величезний інтерес до прекрасного і водночас це створювало певний фокус проблем та непорозуміння. Людина постійно відчуває внутрішню потребу у прагненні осягати, створювати щастя. Поняття «щастя» обговорювалося у науковому середовищі неодноразово, головним чином, у галузі філософії. Концепт «щастя» неодноразово ставав предметом дослідження та у лінгвістиці.

У цій роботі ми постараємося розглянути концепт «щастя» через призми західного і східного світосприйняття, які представлені у вигляді китайських фразеологізмів. У зв'язку з цим нам є доцільним торкнутися рамок східної культури як китайське, а й деякі обставини китайського бачення цієї проблеми. З цього приводу слід зазначити, що щастя особливим чином виражається в китайській культурі, в якій бажання довести до досконалості проходить червоною ниткою при створенні різноманітних предметів. Розглядаючи поняття «щастя», можна дійти висновку, що воно не має єдиного загальноприйнятого визначення. У кожної людини складається своє суто особисте уявлення про щастя.

Основні положення дисертації. Культура багато в чому визначається мовою. Мова визначає систему, завдяки якій вибудовується мовна картина світу того чи іншого народу. Мова піддається впливу соціальних і культурних стереотипів, народу, його способу мислення та усвідомлення реальності. Поряд із релігією, філософією та ідеологією, культура та мова є проявами світогляду людини. Культура та мова існують, розвиваються та змінюються спільно, при цьому суб'єктом культури залишається людина та суспільство. За допомогою мови культура встановлює свої критерії.

Формування концептів з урахуванням фразеологізмів демонструє великий невивчений потенціал цих мовних виразів. У фразеології як в жодному іншому аспекті мови відображена, представлена та чи інша

культура, її різноманіття та особливість. Фразеологічний фонд будь-якої мови містить уявлення та оцінку тих чи інших явищ, стереотипів, які змінювалися протягом століть.

Фразеологічний фонд китайської мови, з погляду, є збором блискучих проявів самобутності народу, унікальним і справді багатогранним пластом вивчення. Всі моменти, явища і протиріччя-життя відбиті у фразеології і, можливо, саме тому кожен знаходить у ній багатий матеріал для дослідження.

Об'єктом дослідження у цій роботі є аналіз концепту «щастя» у китайській мові на матеріалі фразеологізмів.

Предметом дослідження є фразеологізми у китайській мові, які означають «щастя».

Метою роботи є комплексне дослідження концепту «щастя» у китайській лінгвістиці на основі фразеологізмів.

Завдання дослідження. Мета роботи зумовила постановку наступних дослідницьких завдань:

- розгляд особливостей лінгвокультурних концептів у контексті досліджень взаємодії мови та культури;
- дослідження особливостей китайської фразеології на прикладі концепту «щастя»;
- дослідження особливостей сприйняття концепту «щастя» у китайській лінгвістиці за допомогою аналізу синонімічних рядів поняття «радість» та «краса» на матеріалі китайських фразеологізмів.

Наукова новизна дослідження визначається тим, що у зв'язку з розвитком міжнародних та міжкультурних контактів зріс інтерес до більш глибокого вивчення не тільки мов, а й культури народів світу, велике значення набувають дослідження в галузі когнітивної лінгвістики та когнітивних аспектів мовної семантики. Більше того, актуальність дослідження визначається важливістю вивчення різних методів експлікації

концепту, а також поданням аналізу поширених у китайській культурі уявлень про щастя.

Теоретичною основою роботи послужили семантичні та когнітивні концепції та методики концептуального аналізу, представлені у працях вчених: С. Г. Воркачов, Є. Вільмс, Є. В. Лобкова, Ю. С. Степанов, Ю. С. Стернін

Матеріал дослідження. У цій роботі ми розглядали лінгвокультурні особливості сприйняття щастя в китайській мові на матеріалі фразеологізмів.

Методами дослідження послужив комплекс методик, що застосовуються при описі та дослідженні мовної картини світу в мовах, лінгво-когнітивний метод – опис когнітивних структур через аналіз мовних засобів їхньої об'єктивації, описовий метод, метод компонентного аналізу, методи контрастивного аналізу мов, статистичний метод.

Теоретична цінність полягає у системному описі концепту «щастя» у китайській мові, а також у детальному дослідженні мовної картини світу носіїв даної мови у плані сприйняття концепту «щастя». Висновки роботи можуть послужити теоретичною базою для досліджень у галузі типологічного та порівняльного дослідження китайської та української мов, когнітивної лінгвістики, лінгводидактики, міжкультурної комунікації.

Практична значимість. Положення, результати та висновки даної роботи можуть бути використані при підготовці лекційних курсів для вищих навчальних закладів, розробці навчальних посібників, спецкурсів та спецсеминарів з дисциплін: лінгвістика та міжкультурна комунікація, лінгвокультурологія, когнітивна лінгвістика; при складанні різних двомовних фразеологічних та когнітивних словників, а також у методиці викладання китайської та української мов.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до них, загальних висновків, списку використаних джерел. Загальна кількість сторінок – 35. Загальна кількість використаних джерел – 40.

Розділ 1. Концепт "щастя" у публіцистичних текстах з тематикою культури

1.1. Концепт "щастя" в лінгвістичній картині світу

У сучасній лінгвістиці спостерігається тенденція вивчення як продуктивного способу інтерпретації людської культури. Це пояснюється тим, що мова є ключем до системи людської думки, до природи людської психіки, вона служить для характеристики нації. На думку Л. Єльмслева, мова «може відкрити дорогу, як до розуміння стилю особистості, так і до подій життя поколінь, що минули».

Поняття мовної картини світу включає дві пов'язані між собою, але різні ідеї: 1) картина світу, пропонована мовою, відрізняється від «наукової» (у цьому сенсі вживається також термін «наївна картина світу») та 2) кожна мова «малює» свою картину, що зображує дійсність дещо інакше, ніж це роблять інші мови. Реконструкція мовної картини світу становить одне з найважливіших завдань сучасної лінгвістичної семантики. Дослідження мовної картини світу ведеться у двох напрямках, відповідно до названих двох складових цього поняття. З одного боку, на підставі системного семантичного аналізу лексики певної мови проводиться реконструкція цільної системи уявлень, відображеної в даній мові, безвідносно до того, є вона специфічною для даної мови або універсальною, що відображає «наївний» погляд на світ у протилежність до «наукового» [1].

Картина світу як окремої, і «софійної» людини формується з урахуванням всіх перелічених вище джерел, тобто. інформація про світ виходить різними каналами. Мовна ж картина світу заснована лише на знанні, навіяному рідною мовою, її одиницями та категоріями. Однак слід враховувати, що будь-яке знання, яким володіє мовна особистість, тією чи іншою мірою обумовлено мовою. Картина світу – ментальна освіта, хоча мислення поза мовою фактично неможливе, оскільки це одна з іпостасей ментальнолінгвального комплексу поряд зі свідомістю та мовою

Основні елементи картини світу – інформеми – деякі інформаційні цілісності. Картина світу експонується в мові, в жестах, в образотворчому мистецтві та музиці, ритуалах, речах, етикеті, міміці, модах, способах господарювання, технології речей, у соціокультурних стереотипах поведінки людей і т.д. Мовна картина світу – це ментально-лінгвальне освіту, її елементами є концепти, тобто. зазначені інформеми. Експонентом мовної картини світу є етнічна мова. Відмінності між картиною світу та мовною картиною світу представлено у таблиці. Як видно з вищевикладеного, підставою диференціації картини світу та мовної картини світу є фіксованість та поданість інформації у мові. Картина світу може бути глобальною, загальнолюдською, оскільки містить у собі логіку людського мислення.

У цьому сенсі картини світу в усіх людей мають спільні риси, оскільки людське мислення здійснюється за єдиними законами. Однак у представників різних епох, різних соціальних, вікових груп, різних галузей наукового знання та професій картини світу можуть бути різними Люди, які говорять різними мовами, можуть мати за певних умов близькі картини світу, а люди, які говорять однією мовою, – різні. У картині світу взаємодіє загальнолюдське, національне, соціальне та особистісне [3].

Мовна картина світу обумовлена етнічною мовою й у ній репрезентована, отже, вона може носити глобальний характер, хоча загальнолюдські елементи, безумовно, у ній представлені. Таким чином, мовна картина світу відноситься до картини світу як приватне до цілого, займаючи при цьому значний простір у картині світу, оскільки знання, що вселяє людину рідною мовою, набагато перевершує за обсягом і якісним розмаїттям знання, отримане з інших джерел, разом узятих.

Основу категоріального апарату лінгво-культурології складають поняття мовної особистості та концепту, гносеологічне становлення яких ще не закінчено. Мова обмежує суб'єктивність опису світу. За допомогою мови ми прагнемо наблизитись до об'єктивності. Мова суб'єктивна у відображенні,

наприклад, діалектично суперечливих сутностей оцінного характеру (холодний – гарячий, високий – низький, близький – далекий, добрий – злий, хороший – поганий, м'який – твердий), в іншому ж вона орієнтується на реалії навколишньої дійсності [2].

Мовна картина світу сприймається як та, що виконує функцію орієнтації людини у світі, зокрема, систематизації отриманої нею інформації.

Щастя є основним культурним концептом, про який хоча б раз замислювалася кожна людина. На його прикладі можна вивчати відмінні та загальні риси у вираженні почуттів та емоцій у різних мовах, таким чином, визначаючи самобутність кожної нації. Через загальне прагнення до глобалізації, яке може призвести до втрати самоідентифікації країн, такі лінгво-культурологічні дослідження стають особливо актуальними.

Намагаючись зрозуміти особливості концепту «щастя» у китайській мові, ми можемо спиратися на міркування носіїв китайської, які обговорюють, у чому полягає справжнє щастя. Не кожен носій китайської мови може визначити, що таке щастя. Тим не менш, він може сказати зараз, щасливий він чи не щасливий. У його свідомості є концепт «щастя», але з досить розмитим змістом [5].

Дослідження концепту «щастя» на основі словникових дефініцій та матеріалу прислів'їв української та китайської мов дозволило виявити суттєві відмінності у розумінні щастя у слов'янській та східній культурах. Слов'яни є переважно фаталістами, китайці – раціональніші і вважають, що щастя треба прагнути і досягати його. Наприклад, у українській мові слово «щастя» має значення:

1. Стан задоволення, благополуччя, радості від повноти життя, задоволення життям.
2. Успіх, удача (переважно випадкова).
3. Участь, частка, доля.
4. Щастя вживається так само, як присудок головного речення у значенні — дуже добре, вкрай приємно.

Концепт об'єктивується в мові за допомогою слова, яке набуває статусу імені концепту – мовного знака, що передає зміст концепту найбільш повно та адекватно, вважає В.І. Карасик. На думку Д.С. Лихачова, концепт існує для кожного слова, а кожного його лексико-семантичного варіанта. Ю.С. Степанов виділяє лише кілька десятків культурних концептів. Велике значення для формування концепту мають слова, що повторюються в тесті (лейтмотиви, лексичні домінанти, частіше – ключові слова). Тлумачення концептів і концептосфери криється в семантичному просторі близьких за змістом груп слів – тематичних, семантичних, та у типовому наборі суттєвих семантичних ознак, - вважає Л.Г. Бабенка. Ми вважаємо за можливе прийняти за основу його загальне визначення в рамках лінгвокогнітивного підходу, відповідно до якого концепт розуміється як ментальна одиниця, яка відображає знання та досвід людини, сформовані ним у результаті концептуалізації дійсності. Концепт може містити теми, зазначені лінгвокультурною специфікою [4].

Людина, пізнаючи у процесі своєї життєдіяльності об'єктивну дійсність, результати цього пізнання фіксує насамперед у лексиці. Сума знань про світ, зафіксованих у мові, можна визначити як мовна картина світу.

Мовна картина світу не належить до приватно-наукових або спеціальних картин світу, будучи попередником багатьох інших картин і до певної міри формуючи їх. Ю.Д. Апресян називав мовну картину світу наївною та підкреслював її донауковий характер. Оскільки процес пізнання людиною світу йде постійно, отже, концептуальна картина світу постійно доповнюється і змінюється, тоді як мовна картина світу більш консервативна і довго зберігає сліди застарілих уявлень людини про світ.

1.2. Лінгвістичні складові концепту «щастя» в українській культурі

Розуміючи щастя як сприятливу долю, древні греки вважали її даром богів, проте пізніше дійшли висновку у тому, що щастя – це справа рук людини, він творить його незалежно від долі і богів. Християнство пов'язало

поняття щастя з царством божим землі, що має виникнути, коли відбудуться зміни у душах людських. У середні віки щастям визнавалося володіння благами, а в новий час поняття щастя різко змінилося, і в нього стали вкладати почуття задоволення, коли людина була задоволена своїм життям незалежно від володіння благами [3].

Таким чином, за два тисячоліття поняття щастя зазнало суттєвих змін: спочатку щастям називали сприятливу долю, везіння. В епоху античності та середні віки його розуміли як володіння найвищими достоїнствами та благами. У час щастям вважали задоволення. Зазнаючи змін, поняття щастя усвідомлювалося або як досконалий стан людини, головним правилом для якого було дотримання моральних норм, голосу розуму (чеснота і розумне життя була вірною дорогою на щастя), або як задоволення, і в цьому випадку моральні блага визнавалися остільки, оскільки вони здатні збільшувати розмір одержуваних задоволень. Звернемося до етимології аналізованої лексеми [6].

Втрата семантичних та словотвірних зв'язків лексеми «частина» зі словом «щастя» призвела до зміни його значення. Щастя перестало сприйматися як конкретний предмет (хороша частина при розподілі чогось) і перейшло до розряду абстрактних імен. Основна лексема, що представляє аналізований концепт українською, – щастя. Концепт представлений також похідними словотвірними одиницями, що позначають осіб (щасливець, щасливчик), якості (щасливий, щасливий, нещасливий), дії (ощасливити, пощастити).

Багатство засобів мовної репрезентації концепту щастя українською підтверджує його значущість носіїв української. На базовий шар нарастає когнітивний шар, компоненти якого з'являються в процесі пізнання, культурного розвитку. Проаналізуємо словникові статті у ряді тлумачних словників, щоб простежити основні етапи становлення концепту щастя.

До концептосфери концепту щастя відносяться споріднені слова, синоніми та антоніми: споріднені слова – щасливий, щасливо, щасливчик,

щасливець, ощасливити, пощастити, нещастя, нещасливий, нещасний; синоніми – блаженство, благополуччя; благодать (розг.); добробут, добробут (застар., Книжка.); ідилія, захоплення, млість (устар.); удача; везіння (розг.); частка, доля, доля, доля (простореч.); удача; антоніми – нещастя, горе, біда, злощастя.

Численні синоніми слова щастя свідчать, що щастя передбачає різну ступінь емоційного стану задоволення: від стриманого прояви почуттів до бурхливого прояви радості з приводу найвищого задоволення. Перелічені синоніми посилюють і дещо конкретизують головний компонент концепту щастя – почуття та стан повного задоволення – блаженство, благодать, захват, які наголошують на стані насолоди від щасливого життя [8].

Звертає на себе увагу стилістична неоднорідність синонімів лексеми щастя: синоніми, які відносяться до першого значення лексеми щастя (почуття і стан повного, вищого задоволення), є нейтральними, книжковими або застарілими, а синоніми до інших значень лексеми, що розглядаються, пов'язані з чим- , випадковим, які залежать від людини, є розмовними чи просторечними.

У українській фразеології щастя представлено дуже багатогранно, має як позитивні, і негативні конотації. У зв'язку з цим прислів'я і приказки, які вербалізують концепт щастя, можна розділити за значенням кілька груп:

- 1) щастя полягає в радості від благополучного життя (кувати щастя; на сьомому небі від щастя; щасливому скрізь добро; любов і злагода – щастя);
- 2) щастя може прийти несподівано, випадково, воно непостійне (випало щастя; щастя не палиця: в руки не візьмеш; легко знайти щастя, а втратити і того легше; наше щастя як вода у маренні: тягнеш – надулася, а витягнеш – нічого немає щастя покидає, а добра надія ніколи, легше щастя знайти, ніж утримати його, легко знайти щастя, а втратити і того легше, щастя, що вовк: обдурить та в ліс піде, щастя дається наосліп, щастя прийде і на печі знайде; – весняне відро, щастя – вільна пташка: де захотіла, там і сіла, щастя в руки не спіймаєш; щастя, крізь пальці проскочило [10];

3) щастя буває оманливе (щастя не зовсім вір; щастя не вір, а біди не лякайся);

4) щастя у всіх різне (кожному своє щастя; хто ні шість - все на мою частину; у кожного своя частка; всякому своє щастя - в чуже не заїдеш; не у волі щастя, а в долі; кому щастя, кому два, а кому і немає нічого);

5) щастя і нещастя часто йдуть поряд (щастя з нещастям – ближні сусіди; щастя з нещастям двір об двір живуть; щастя з нещастям на одному полоз їдуть; щасливий бував, та нещастя в руки спіймав; щастя з нещастям змішалось) – нічого ;

6) щастя можна здобути тільки працею і розумом (щастя не пошукаєш, щастя не прийде; хто за щастя бореться, до того воно і хилиться; у нужді не сумуй, у щастя не слабій; там щастя не диво, де трудяться не ліниво; щастя без розуму - діркова сума, розум у голові - удача на гряді, а без розуму і щастя з рук пішло [9]);

7) відсутність щастя призводить до біди (щастя відійде, багато бід наведе; щастя відпало, нічого в будинку не стало);

8) нещастя - необхідна умова щастя (боятися нещастя - так і щастя не бачити; не було б щастя, так нещастя допомогло; хто горя (непотрібно) не знав, той і щастя не знає; інше гірко проковтнеш, та солодко виплюнеш);

9) щастя дорожче багатства, краси, розуму (жменька щастя краще за віз розуму; не родись красивим, а народись щасливим; щастя краще багатства);

10) щастя пов'язане із загальнолюдськими цінностями: дружбою, правдою, любов'ю і т.п.: (щасливий той, у кого совість спокійна; хто дружбу водить, щастя знаходить; де правда, там і щастя);

11) щастя недосяжне (щастя не кляп: в руки не візьмеш; щастя не кінь: хомути не одягнеш);

12) щастя над матеріальному добробуті, багатстві, грошах (не грошей щастя, а доброму згоді; щастя над багатстві, а праці; щастя багато грошей дає, та скоро від нього гине; щастя над гаманці, щастя в руках);

13) щастя супроводжує сміливим, правдивим, що дотримується норм поведінки, що веде правильний спосіб життя (щастя на боці відважних; щастя сміливим допомагає; щастя бачиш – сміливіше йдеш; щасливий той, у кого совість спокійна; щасливий той, хто без пороку живе; щасливий той, хто вина не п'є, де правда, там і щастя);

14) щастям не можна керувати (щастя не кінь: не щастить по прямій доріжці, не слухається віжком; щастя не курочка: не прогодуєш; щастя в руки не зловиш; щастя в оглоблі не впряжеш);

15) щастя приносить удачу, успіх, окрилює людину (кому щастя, у того і півень мчить; зі щастям на скарб набредеш, без щастя і гроша але знайдеш; було б щастя, а дні попереду; щасливий ходить – на скарб набреде, а нещасний піде - і гриба не знайде, щасливому скрізь добро, щасливому скрізь щастить, щасливому і в зубах вязне, щасливому і на воді сметана, щасливого годинника не спостерігає, у щастя людина добріє, а від бід звіріє, щасливий і у вогні не згорить, і у воді не потоне) [11];

16) нещастя - невід'ємна умова щастя (не покуштувавши горя, не пізнаєш і щастя; боятися нещастя - так і щастя не бачити; не було б щастя, так нещастя допомогло; хто горя (непотрібно) не знав, той і щастя не знає);

17) щастя може бути пов'язане з негативними емоціями (щастя не зовсім вір, на щастя не сподівайся; щасливим бути, всім досадити).

Отже, аналіз фразеології показав, що у українських прислів'ях і приказках позначилося досить суперечливе уявлення щастя: майже немає прислів'їв, які розкривають зміст поняття щастя, але до нього всі прагнуть; воно випадково, непостійно, вибірково, але в той же час його можна досягти тільки працею та розумом. Однак воно нелогічне і несправедливе (дурному щастя, розумному бог дасть), хоча вчення позитивно впливає як на щасливих, так і на нещасливих людей (вчення в щастя прикрашає, а за нещастя втішає). Щастя приносить удачу, успіх, добро, але воно оманливе і може викликати негативні емоції (Де щастя розмножується, там і заздрість народиться) [7].

На щастя ставляться з побоюванням, оскільки часто йде поруч із нещастям. Якщо щастя відвернеться від людини, це спричинить нещастя. З усього вищевикладеного випливає, що концепт щастя є одним з основних концептів, що відображають розуміння того, яким має бути життя людини, якою є мета її існування, які життєві цінності є для нього пріоритетними. З часом семантична структура та емоційно-стилістичне забарвлення концепту щастя в українській лінгвокультурі зазнали змін.

1.3. Характеристики концепту "щастя" у китайській культурі

У концепті «щастя» відображаються ментальні уявлення етносу як про досягнення гармонії між духовним та матеріальним, так і про сенс людського життя взагалі. Особливо яскраво це проявляється у поглядах сучасного Китаю, які відбиваються у суспільно — політичній, культурологічній та філософській літературі, коли робляться спроби примирити нестримну погоню сучасних мешканців Піднебесної за багатомільйонними капіталами з духовним самовдосконаленням та досягненням гармонії між матеріальними та духовними цінностями [13].

Якщо поняття «щастя» для української людини є чимось абстрактним, розпливчастим, що виражається у великій кількості контекстуальних синонімів до цього слова в українській мові, які фактично відстоять один від одного на значній семантичній відстані, у поданні китайців поняття «щастя» має чітку сформовану структуру, що є комплексом понять, взаємозалежних і взаємозалежних.

Вони об'єднуються загальним філософським осмисленням традиційного уявлення даного народу про щастя і мають ясну понятійну структуру. Китайське уявлення про щастя пов'язане з поняттям про «п'ять земних благ», до яких зараховуються довголіття, багатство, здоров'я, чеснота та природна смерть. Складові китайського «щастя» настільки очевидні й однозначні, що дають підстави сучасним філософам, культурологам та

соціологам говорити про допустимість та можливість виміру щастя людини [15].

Позитивні емоції, як стверджують вчені, є провісниками та необхідними складовими щастя, проте багатогранне уявлення про щастя не вичерпується їх наявністю. Відмінності сприйняття щастя жителями Європи та Китаю яскраво видно у коментарях до описаного експерименту психолога-консультанта та телеведучої Функи Баффур: «Через постійну зайнятість та поспіху ми забуваємо про хвилинки радості або просто не помічаємо їх. Дана концепція виправдовує споживче ставлення до життя і проголошує задоволення і насолоду як головні цінності людського життя, а такі риси характеру, як старанність, наполегливість, працьовитість, які протягом століть характеризували китайський народний характер, йдуть на периферію.

У китайській культурній традиції поняття щастя (幸福) виявляється у численних прислів'ях і приказках, у яких змальований історичний досвід китайського народу, його оптимізм і песимізм, його сподівання кращу частку і певне фаталістичне погляд на феномен щастя, бо у житті небесами визначено призначення кожної людини, життя якої протікає певним шляхом (дао) [12].

Етичний ідеал даосизму виражений у концепції у-вей (літер. – недіяння, бездіяльність). У-вей означає підпорядкування природному процесу, гармонію з дао, відсутність будь-якої дії, що йде врозріз з ним і призводить до свободи та щастя. Мета поведінки – уподібнитись дао, яке не бореться, але вміє перемагати; переможна бездіяльність, решта – суєта.

Вихованню позитивних моральних якостей людини, її готовності і здібності свідомо і твердо слідувати добру присвячували свої трактати Конфуцій та Лао-Цзи. Доброчесність («де») - це складне поняття, що включає в себе такі компоненти, як "благодать", "якість", "дарування", "гідність", "надбання", "доблесть", "моральна сила", "закономірність" . Китайські філософи давнини проповідували високу моральність та моральну

чистоту, критикували пороки, націлювали підданих на добрі справи та вчинки.

Багатовікове виховання підданих у душі конфуціанства, що стало офіційною ідеологією та державною релігією у II ст. до зв. е., відбилося на формуванні традиційних етичних цінностей китайського народу. Важливість виховання душевних якостей у молодому поколінні наголошується [18].

Протягом багатьох століть людство прагнуло здобуття щастя. Проте саме поняття щастя кожному за далеко не однозначно. Воно складне і багатогранне, що увібрало в себе не тільки історичну спадщину, місцеві самобутні звичаї та звичаї, але й надії та сподівання всіх людей, які колись жили на Землі. Як відомо, історія розвитку Китаю налічує не одне тисячоліття, а культура настільки багата і самобутня, що й досі викликає непідробний інтерес у кожного, хто з нею доторкнувся. У цій статті автори постаралися надати найбільш повний аналіз китайського побажання фу.

На думку авторів, цей аспект дуже актуальний, тому що на території Гірського Алтаю досі знаходять металеві прикраси, які мають дані доброзичливі написи. Звернемося до етимології ієрогліфа 福 щастя. У стародавньому Китаї вважалося, що щастя – це подарунок небес та предків. Такий висновок ми можемо зробити, проаналізувавши його написання згідно з китайським етимологічним словником «Сішо Ханьцзи». У цьому ієрогліфі праворуч зображалася посудина для вина на високій ніжці, під ним дві руки, що перекидають посудину і виливають його вміст на вівтар, тим самим роблячи жертвопринесення, а зліва на всю висоту ієрогліфа фу зображувався вівтар як інструмент для спілкування з Богами та предками [19].

Тобто під щастям древні китайці розуміли заступництво Неба та Богів. Саме таке первісне значення було у цього ієрогліфа. Таким чином, коли людина живе, дотримуючись моральних принципів, встановлених Небом для людей, і шанує як Богів, так і предків, вона отримує все, що необхідно для життя, – житло та їжу. Це щастя. Пізніше, згідно з тим же китайським етимологічним словником «Сішо Ханьцзи», в письменах стилю «чжуань», у

лівій частині зберігається вівтар, як символ зв'язку людей з Богами та предками, а в правій – замість судини стали зображати одиницю, рот і поле

Це дає підставу припустити, що одиниця означає дах, т. е. будинок; рот – людина, яка у ньому; оброблюване поле - джерело продовольства. Можливе й інше тлумачення: одиниця має своє безпосереднє значення числа один; рот – людина; поле - джерело харчування, тобто одному роті одне поле або кожному роті по полю. Харчування – це, мабуть, найголовніше, чого потребувала людина як тисячоліття тому, так і сьогодні.

Таким чином, ми можемо побачити, як древні китайці змінювали своє уявлення про щастя, одночасно роблячи його глибшим і всеосяжним. Щастя – це вже не тільки беззаперечне шанування Небес, але й прості людські потреби, а також духовне та матеріальне достаток та гармонія людини з природою. Але це перше і, мабуть, найвужче поняття щастя, оскільки майже за шеститисячолітню історію давнього та середньовічного Китаю цей ієрогліф став більш багатозначним та широким поняттям щастя. Про нього просили, благали небеса як правителі, і простий народ, а досягнення щастя стало метою життя жодного покоління китайців [17].

При розгляді семантичних полів «синфу» ми ознайомилися з прикладами його вживання в китайському корпусі, який показує, з якими словами китайці ставлять слово «щастя». Таким чином, виходячи з даних, отриманих з китайського тексту, можна наголосити, що в китайській культурі щастя має такі характеристики:

1. Відносна компактність (щастя можна взяти із собою: 我带来了幸福);
2. Висока цінність (щастя сприймається, як трофей, за який треба боротися: 争取幸福; або гнатися за ним: 把对于幸福的追求, 追求幸福的原则);
3. Справжність, реальність (щастя може бути справжнім, цілісним: (现实的幸福, 一切的幸福主义, 现实幸福的给予);
4. Розмір (найбільше щастя: 最大的幸福);

5. Системність (китайці намагаються описати щастя теоретично: 幸福的理论. зрозуміти, структурувати його: 度与幸福的矛盾, зрозуміти його історію: 是同幸福根本对立的);

6. Щастя як складова одного цілого (китайці ставлять щастя в ряд з іншими словами, що належать до чогось позитивного: (生活,爱情,幸福; 友谊,幸福的颂歌; 进步,繁荣、幸福);

7. Щастя може відноситися до тієї чи іншої сфери життя: сімейної, суспільної, політичної і т. д. 人民的幸福) [20].

Таким чином, феномен «синфу» можна розглядати з різних сторін, спираючись на різні джерела семантичних полів: словники, корпуси, дані опитувань, дані про культурну спадщину. У нашій роботі «синфу» визначається, як щастя, що несе в собі прихильність долі, політичний та економічний добробут, а також удачу. При спробі описати «синфу», як предмет, можна надати цьому феномену такі характеристики, як компактність, висока цінність, реальність, розмір, системність [21].

Висновок до розділу 1

"Концепт" походить від латинського слова *conceptus*, що означає "поняття". Часто здається, що це одне й те саме. Проте в сучасній науковій мові це слово означає не просто поняття, а загальне поняття, усереднене, узагальнене, свого роду концентрат уявлень про предмет або явище. Концепт, як пише одне із сучасних дослідників, «об'єднує і висловлює у певній загальній формі все безліч значень слова чи поняття, можна сказати, що він є виразом сутності поняття. Концепт знаходиться між багатими можливостями багатозначності слова та між обмеженнями, які накладає на тлумачення слова контекст. Концепт є основною, несучою структурною одиницею культури у її духовному бутті.»

Концепт об'єктивується в мові за допомогою слова, яке отримує статус імені концепту – мовного знака, що передає зміст концепту найбільш повно та адекватно, концепт існує не для кожного слова, а для кожного його лексико-семантичного варіанта. Є лише кілька десятків культурних концептів. Велике значення для формування концепту мають слова, що повторюються в тексті (лейтмотиви, лексичні домінанти, частіше – ключові слова). Концепт може включати семи, зазначені лінгвокультурною специфікою [22].

Для того, щоб скласти повну картину використання концепту «щастя» необхідно звернутися до китайських прислів'їв та приказок, оскільки, на думку багатьох дослідників «у мові... фразеологізуються саме ті образні висловлювання, які асоціюються з культурно-національними еталонами... і які при вживанні у мові відтворюють характерний для тієї чи іншої лінгвокультурної спільності менталітет».

Розділ 2. Складові концепту «щастя» у китайських фразеологізмах

2.1. "Краса" як конотативне поняття концепту "щастя" в китайській мові

Складність вивчення «щастя» у тому, що дуже важко визначити специфіку предмета, оскільки слово «щастя» вживається різних сенсах. За Татаркевичем, слово «щастя» можна поділити на два основні значення: 1) об'єктивне та 2) суб'єктивне. У першому сенсі «щастя» відноситься до радісних подій, що відбуваються з конкретною людиною, а в другому — до суб'єктивного, тобто стану сильної радості, щастя або насолоди, яке відчуває кожна людина. У першому випадку людина говорить безпосередньо про почуття оточуючих, у другому випадку людина говорить про те, що пережила особисто, і багато хто пов'язує суб'єктивне щастя з об'єктивним.

В результаті у всіх однаковий стрижень, але різні компоненти поняття щастя. Вивчення феномена щастя призвело до виникнення нового напрямку «феліцитологія» (лат. Felicitas – щастя) – вчення про щастя, висунуте в середині ХХ століття неопозитивістом О. Нейратом. Однак, «незважаючи на свою культурно-психологічну значущість, концепт «щастя» до кінця не вивчений у галузі мовознавства» [23].

Звичайно, виходячи з уявлення про те, що «кожна нація, культура народу розвивається на основі своєї релігії та вірувань», можна побачити, що поняття «щастя» у китайській нації має і релігійний, божественний зміст. Тобто добрі звичаї, обов'язок, мудрість, довіра та повага є основними периферійними елементами щастя [26].

Концепт «щастя» у китайській мові представляється як поняттям 福 fú «щастя» і що передачі поняття «щастя» необов'язково наявність ієрогліфа 福 fú. Це поняття щастя можна передати й іншими вищезгаданими одиницями. З наведених фразеологізмів видно, що краса, тобто. внутрішнього та зовнішнього стоїть у периферії поняття «щастя», є одним із коннотативних значень

Краса як естетична цінність є одним із найважливіших термінів культури, що існують у кожній мові і є актуальними для кожної людини. З одного боку, поняття «краса» має культурологічне втілення, з другого - мовне позначення. У традиційній китайській філософії краса часто проявляється в єдності людини та природи, оскільки людина є породженням природних та вищих сил. Людина і сила природи – це єдність і протилежність інь і ян, які прагнуть одна одній, але водночас відштовхуються друг від друга. Краса народжується і проявляється в єдності протилежностей, у китайській естетиці вона може бути витонченою, витонченою 优美 you mei, а може бути величною та монументальною 壮美 zhuang mei. Дві сторони однієї медалі, які не заперечують одна одну, а доповнюють.

У багатьох світових культурах краса асоціюється з двома культовими категоріями навколишнього світу: з красою природи та красою жінки, із земною та небесною красою.

Лексичні одиниці, що виражають концепт «краса» в китайській мові, містять оціночний компонент, пов'язаний з естетичною оцінкою зовнішніх і внутрішніх характеристик, який визначається цією естетичною оцінкою, прийнятою в китайській лінгвокультурі. У китайській мові "прекрасне", "прекрасно", "красиве", "красиво", "краса" позначається ієрогліфом mei 美, який має точне походження, в давньому етимологічному словнику чітко простежується його тлумачення, пов'язане зі смаком м'яса козла. Хоча сорт даного м'яса відрізняється специфічним запахом і смаком, не завжди приємними для сприйняття, очевидно, у стародавньому Китаї воно подобалося і викликало певну естетичну насолоду, близьку до поняття краси. Крім цього ієрогліфа в стародавньому етимологічному словнику розглядався ієрогліф gan, який поряд зі значенням «солодкий, приємний смак» мав значення «краса» [28].

Ключовий ієрогліф 美 мей, що означає красу, може передавати значення «щастя», «благополуччя»:

美满的 щаслива сім'я; щасливе життя; щасливий шлюб; щасливий кінець, наприклад, книги, фільм. Для позначення жіночої краси та краси навколишнього світу часто використовують поєднання ієрогліфів 美丽, наприклад, 美丽的城市 (красиве місто), 美丽的眼睛 (красиві очі). Ієрогліф Мей не використовується для позначення краси тварин (крім птахів) та чоловіків.

Підкреслити красу голосу, руху, танцю, твори літератури, музики допомагає поєднання ієрогліфів 优美的, наприклад, 优美的声音(красивий голос) абстрактні іменники мають при собі поєднання 美好的, наприклад: 美好的爱情 (красива любов), 美好的回忆(спогад) [25].

Ієрогліф 美 мей, як і інші прикметники у китайській мові, може означати кілька ступенів краси. Поодинокий ієрогліф, як правило, вживається в діалозі, наприклад, - 我剪了新发型, 看起来怎么样? -美! (Я зробила нову зачіску. Як я виглядаю? - Красиво!). Це нейтральна форма. Мей у поєднанні з прислівником «дуже» передає більш високий ступінь, наприклад, 超美的国家(дуже красива країна). Наступний, чудовий ступінь, позначається поєднанням ієрогліфів 特别美的姑娘(найкрасивіша дівчина). Найвищий ступінь краси виключає 美 мэй: 惊艳的姑娘 (супер гарна дівчина). Якщо китайці хочуть відзначити красу слів у пісні чи віршах, то вони вживають 优美的语言, але якщо хочуть підкреслити, що людина дає порожні обіцянки (кидає слова на вітер) або виконує якусь справу не так добре, як обіцяв, то використовують ієрогліфи 漂亮话, що позначають красу, але у негативному значенні [27].

Краса чоловіка передається поєднаннями 英俊的, 帅的, 潇洒的, 玉树临风, 风流倜傥. Перше та друге поєднання використовується при описі обличчя та постаті чоловіка. Третє відноситься до манери поведінки, вміння

тримати себе, комунікабельності тощо. Четверте характеризує чоловіка з погляду поєднання зовнішності, манер, гарного смаку. П'яте описує освічену і незалежну людину, яка не боїться висловлювати свою думку. Такі чоловіки особливо користуються прихильністю жінок. При описі зовнішності тварини ієрогліф мей не вживається, його замінюють поєднання 好看的, 漂亮的., наприклад, 好看的猫 (красивий кіт), 漂亮的老虎 (красивий тигр). Особливе ставлення у китайців до птахів, опис їхньої краси пов'язане з ієрогліфом мей, який надає своєрідне «олюднення» образу: 美丽的孔雀.

У китайській мові поєднання ієрогліфів 美味 (тут є ієрогліф мей) позначає «смачне», наприклад, 味味的冰淇淋.(смачне морозиво). Ієрогліф 味 wei (смак) може вживатися тільки як оцінка смакових якостей продуктів харчування, наприклад, 鱼香肉丝 (свинина зі смаком риби - китайська національна страва). Оцінюючи речі, предмети, ситуації з точки зору гарного смаку, китайці користуються поєднанням ієрогліфів 品位: 她穿的很有品位 (вона одягнена зі смаком), 房间的装饰很有品位 (кімната обставлена зі смаком). 这个人很有品位 (у цієї людини хороший смак) [29].

Людська зовнішність сприймається як найважливіший витвір природи. Сама природа є нормою краси. У китайській мові краса людини часто зіставляється з образами природи, існує велика кількість стійких метафор та порівнянь, що уподібнюють красиву зовнішність (особливо жіночу) красі природи. У стародавній китайській казці йдеться про чотирьох красунь, що своєю красою затьмарили красу природи: 闭月羞花 (краса дівчини здатна затьмарити місяць і осоромити квіти); 沉鱼落雁 (риби, що побачили красу дівчини, потонули, а дикі гуси впали з висоти). У поезії і прозі дуже поширені метафори, які прославляють жіночу красу, уподібнюючи її квітам, нефриту, снігу, воді, місяці і т.д., наприклад, 出水芙蓉(красива, як лотос, що з'явився з води); 如花似玉 (красива як квітка, як нефрит); 花容月貌 (обличчя прекрасне як квітка, як місяць); 脂如凝雪 (шкіра як сніг).; 盈盈秋水 (очі як

прозора осіння вода); 柳叶细眉 (тонкі брови як вербове листя); 樱桃小口 (маленький рот як вишня); 唇如花瓣 (губи як пелюстки); 面若桃花 (обличчя як квітка персика); 青葱玉指 (пальці як маленька зелена цибуля) У розмовній мові такі порівняння використовуються вкрай рідко [30].

Головними засобами, що створюють образ людини некрасивої, в китайській мові є зооморфні порівняння та метафори: 鱼眼 yu yan (риб'ячі очі), 马面 ma lian (кінська особа), 猪脸 zhu lian (свиняче рило), 猴腮 hou sa (щоки), 鸡爪 ji zhua (курячі пальці), 鼠目 (мишачі очі); 虎背熊腰 (спина як у тигра, попереk як у ведмедя) та ін.

Національно-культурна специфіка сприйняття світу певним народом визначається багатьма особливостями, що відкладають відбиток на відображення світу в людській свідомості та у його мові. Але при всій різниці відносин різних народів до поняття «краса» всіх поєднує якась міжкультурна та міжнаціональна ідея схилення перед красою. Гарний гірський пейзаж на сході Китаю, тонка порцелянова чашка, виготовлена на півдні Китаю, юна китаянка, зображена на стародавній мініатюрі, викликають почуття захоплення у людей незалежно від їхньої національності. Краса це те, що об'єднує народи [32].

2.2. «Радість» у китайських фразеологізмах та прислів'ях як частина концепту "щастя"

У китайської культурної традиції радість знайшла свій відбиток у багатьох фразеологізмах, у яких відображено історичний досвід китайського народу, його світогляд, фаталістичний погляд долю, що складається під впливом давньокитайської міфології та двох релігійних концепцій – даосизму і конфуціанства. Незважаючи на те, що конфуціанство виділяло позитивні та негативні емоції, воно вважало, що всі вони йдуть від низинних інстинктів [33].

Конфуціанство закликає людей придушувати свої емоції, підкоряти їх розуму. Крім того, емоції, на думку конфуціанських теоретиків, є перешкодою для адекватного сприйняття людиною існуючої дійсності, сприяють розвитку в ньому поганих нахилів, штовхають на вчинення необдуманих вчинків. У зв'язку з цим, 君子 jūnzǐ – 'благородний чоловік' – ідеальна особистість, що має п'ять чеснот: гуманність, пристойність, справедливість, мудрість і вірність – зобов'язаний стримувати свої емоції, навіть радість. У конфуціанстві було сформовано одне із ключових принципів, основу якого ідея необхідності уникати крайнощів у всіх проявах: 中庸之道 zhōng yōng zhī dào – «принцип золотієї середини» [37].

Це правило стосувалося також вираження людиною своїх почуттів: 不 偏不倚 bùpiān bùyǐ – «бути неупередженим, не відхилятися ні в той, ні в інший бік». Людина завжди повинна залишатися спокійною і в жодному разі не потрапляти під владу емоцій. Все має перебувати в рівновазі, гармонії, інакше радість легко може перетворитися на горе: 乐极生悲 lè jí shēng bēi – 'безмежна радість приводить до смутку'. Оскільки нормами конфуціанської моралі наказувалося «зберігати обличчя», тобто дбати про своє добре ім'я та гідність і стримувати свої емоції, для китайців не характерно бурхливо виражати радість: 心花怒放 xīn huā nù fàng – «квіти серця бурхливо розцвіли». Радість-гармонія є природним станом людини, і тому сплески цієї емоції, незважаючи на приписи, важко тримати в собі: 乐不可支 lè bù kě zhī – радість неможливо утримати; 喜不自胜 xǐ bù zì shèng – 'зрадіти, не стримуючи себе' [31].

Радість насамперед відбивається на обличчі людини: 满面春风 mǎn miàn chūn fēng – 'з веселим і привітним обличчям'; воно оживає і починає рухатися: 眉飞色舞 méi fēi sè wǔ – 'брови літають, обличчя танцює'. Вираз емоції здійснюється бурхливо, людині хочеться стрибати та танцювати: 欢呼雀跃 huān hū? 手舞足蹈 shǒu wǔ zú dǎo – 'пуститися в танець від радості,

стрибати від захоплення'. Іноді радість проявляється як підвищена збудженість: 抚掌大笑 fǔ zhǎng dà xiào – 'плескати в долоні і сильно сміятися'; 拍案叫绝 pāi àn jiào jué – 'стукати по столу і кричати браво'. Неконтрольована радість позначається на мисленні людини, викликаючи запаморочення, погіршення пам'яті: 得意忘形 dé yì wàng xíng – «добитися бажаного і забути про все». У китайських медичних трактатах виділяється сім базових емоцій (радість, смуток, гнів, страх, любов, огида і бажання): 七情六欲 qī qíng liù yù – 'сім почуттів, шість пристрастей – людські емоції.

Китайські медики відзначали сприятливий вплив почуття радості на людський організм. 一日三笑, 不用吃药 yī rì sān xiào, bù yòng chī yào – “посміхаючись три рази щодня, не потрібно приймати ліки”. 苦苦 恼恼有了病, 嘻嘻哈哈活了命 kǔ kǔnǎo nǎo yǒule bìng, xīxīhāhā huóle mìng – ‘сум приводить до хвороби; сміх корисний для життя’; 笑口常开, 无病无灾 xiào kǒu cháng kāi, wú bìng wú zāi – ‘часто смійся, і в тебе не буде хвороб і бід’. Радість при цьому уособлюється зі спокоєм і умиротворенням: 安乐 (ānlè) радісно». Цікавим є той факт, що радість асоціюється у свідомості китайців з водою: 喜气洋洋 xǐ qì yáng yáng – ‘океани радісного духу’ [34].

З одного боку, вода є першою з п'яти основних стихій, вона також відповідає жіночому початку інь, будучи символом життя та дітородним початком. З іншого боку, водної стихії у китайській космогонії відповідає північ, правителем якого був Чжуань-суй. Існує повір'я, що в юності владика Півночі мав чудові музичні інструменти – цинь і се, звучання яких є символом гармонії. У давньокитайській мові ієрогліф 乐 (lè) мав два значення музика і радість [36].

Головною перевагою музики стародавні китайці вважали узгодженість звучання. Музика, на думку китайців, визначає велику сутність, що виражає гармонію інь та ян, неба та землі. Призначення музики – радувати всім мешканцям Піднебесної. Це свідчить про те, що в китайському

світорозуміння радість є основним почуттям, яке втілює гармонію життя. Українські та китайські фразеологізми, що виражають стан радості, формувалися під впливом різних філософських та релігійно-міфологічних поглядів на світ, однак аналіз фраз обох мов дозволив виявити спільні риси: радість благотворно позначається на здоров'ї людей, проте надмірний прояв цього почуття шкодить людині; передача емоції радість здійснюється через танці, стрибки, сміх, посмішку [39].

У ході дослідження визначено також і національноспецифічні риси: у китайській лінгвокультурі радість асоціюється зі спокоєм, гармонією та музикою; згідно з принципом золоті середини (中庸之道 zhōng yōng zhī dào) людина повинна стримувати вияв радості. У свідомості українських людей той, хто сповнений радості, опиняється у Царстві Небесному, поряд з ангелами та Богом; серце та душа є місцем локалізації радості [35].

Висновок до розділу 2

Таким чином, у китайських прислів'ях і приказках, на наш погляд, не складається якогось єдиного уявлення про щастя як про блаженство, задоволення, повноту та барвистість життя. Багатовікові важкі умови життя простої китайської людини наклали відбиток і його ставлення до цієї етичної категорії. Щастя сприймається з обережністю і навіть з побоюванням, особливо якщо воно незаслужене чи випадкове. Немаловажну роль, як нам здається, відіграють і релігійні православні традиції, згідно з якими, винагороду за свої страждання людина отримує лише в іншому житті, а в цьому – у кожного свій «хрест». Причому, здебільшого прислів'я йдеться саме про «щастя-благополуччя», напевно, тому, що часто люди не мали найнеобхіднішого, хоча є й прислів'я про щастя «вищого» порядку [38].

Щастя - це насамперед стан душі, що залежить значною мірою від життєвих установок та очікувань людини. Реалії сьогодення говорять про те, що сучасна людина вже з юності орієнтована не на спокійне очікування «на березі», а на цілеспрямований пошук і, якщо знадобиться, «боротьбу» за своє щастя. І на відміну від своїх предків, які були переконані, «що за щастя треба платити», що «щастя та нещастя поруч живуть», сучасний носій мови, пам'ятаючи про ці аспекти концепту, однак, не сприймає їх як ведучі. На першому плані йому позитивний сенс, пов'язані з загальнолюдськими цінностями – любов'ю, сім'єю, дружбою і творчістю [40].

Концепт «Щастя» - це, безсумнівно, важлива одиниця мовної картини світу, і вона несе в собі такі базові сенси, як «прихильність долі», «удача», «інтенсивна радість», «благополуччя та процвітання», «відчуття задоволення життям» виступаючи чуттєво-емоційною формою ідеалу.

Загальні висновки

Досліджуючи основні положення лінгво-культурології, ми дійшли висновку, що основним способом зіставлення одиниць, основним методом експлікації містить у цьому культурному вакуумі є процес зіставлення певних груп з одиницями культури. Дані групи лексичних і фразеологічних одиниць, що використовуються в будь-якій мові, визначають важливість позицій культури в тому чи іншому лінгвокультурному середовищі. Кожна певна культурна інформація відображена у мові, де мовний зміст укладання використовується специфічно як у граматичному, так і фонетичному плані. Виходячи з даних положень, можна припустити, що лінгвокультурологія постає як гуманітарна дисципліна, в якій досліджуються прояви матеріальної та духовної культури у мовних засобах вираження. Лінгвокультурологія вивчає взаємодію мови та культури у синхронному аспекті розвитку (на сучасному етапі або на іншому історичному періоді у процесі розвитку), не замикаючись лише в одній національно-етнічній групі.

Світовідчуття будь-якого народу позиціонується в картині світу, більше того, воно схильне до постійної зміни в силу тих чи інших соціальних потрясінь, глобальних перестановок і стереотипів, що нав'язуються. Одне й те уявлення дійсності висловлюють різні мовні прояви у різних мовних культурах.

Слово є ключовою фігурою у розвитку та функціях концепту. Слово стає мовним знаком, з якого транслюється загальне значення концепту. Слово відповідає всім вимогам з боку концепту, створює всі умови для яскравої, ємної, повної передачі змісту концепту. Він змушує функціонувати мислення разом із промовою, навіть концепт нематеріальний — цю функцію для нього виконує слово. Таким чином, концепт є більш абстрактним та ємним, ніж слово.

Щастя позиціонується у зовнішніх проявах. Сучасна китайська культура активно культивує добробут і матеріальне зростання не просто

відділеної людини, а фокусує свою увагу на розвиток і будівництво гідного існування цілої держави. Тому за доцільне внести в поняття щастя в китайському розумінні: такі стереотипи, як перспектива; і майбутнє, благоденство та розвиток.

Загальний висновок, який випливає з аналізу та порівняння фразеологічного позначення естетичної оцінки в китайській та українській мовах, — значний збіг одиниць та розбіжність, що стосується образів внутрішніх проявів людської емоційної природи (ці концепти більш активно використовуються в українській лінгвокультурі) та концепту «радість» та «краса» (цей концепт більш активно пов'язаний з ідеєю зовнішності в китайській лінгвокультурі), що входять до загального семантичного поля концепту «щастя».

Список використаних джерел

1. Борисов О. О. Мовні засоби вираження емоційного концепту СТРАХ: лінгвокогнітивний аспект (на матеріалі сучасної англomовної художньої прози): автореф. дис. ... канд. філол. наук. Донецьк, 2005. 20 с.
2. Ваховська О. В. Вербалізація концепту ГРІХ в англomовному дискурсі XIV–XXI століть: автореф. дис. ... канд. філол. наук. Харків, 2011. 20 с.
3. Воробйова О. П. Когнітологія як експерієнційний міф: методики концептуального аналізу тексту. Актуальні проблеми філологічної науки та педагогічної практики: Тези III Всеукраїнської науково-практичної конференції. Дніпропетровськ: ДНУ, 2011. С. 8–10
4. Воробйова О. П. Концептологія в Україні: здобутки, проблеми, прорахунки. Вісник КНЛУ. Сер. Філологія. 2011. Т. 14, № 2. С. 53–64.
5. Ганич Д.І., Олійник І.С. Словник лінгвістичних термінів. Київ : Вища школа. 360 с.
6. Голубовська І. О. Душа і серце в національно-мовних картинах світу (на матеріалі української, англійської та китайської мов). Мовознавство. 2002. № 4–5. С. 40–47.
7. Голубовська І. О. Етнічні особливості мовних картин світу. Київ : Логос, 2004. 284 с.
8. Даниленко Л. Лінгвістика ХХ-початку ХХІ ст. у пошуках цілісної теорії взаємозв'язку мови, культури і мислення. Мовознавство. 2009. № 5. С. 3–11.
9. Єрмоленко С.Я. Мінлива стійкість мовної картини світу. Мовознавство. 2009. № 3-4. С. 94-103
10. Іващенко В. Л. Концептуальна репрезентація фрагментів знання в науково-мистецькій картині світу (на матеріалі української мистецтвознавчої термінології). Київ: ВД Дмитра. Бураго, 2006. 328 с.

- 11.Ставицька Л.О. Мовні засоби вираження наскрізного образу як елемента індивідуальної естетичної системи. Семасіологія і словотвір: Збірник наукових праць. Київ: Наук.думка, 1989. С.98-102.
- 12.Стернін І.А. Когнітивна інтерпретація у лінгвокогнітивних дослідженнях. Введення в когнітивну лінгвістику: навчальний посібник / відп. ред. М.В. Піменова. вид. 2-ге, испр. та дод. 2009. С. 44-51. (Серія «Концептуальні дослідження». Вип. 4).
- 13.Стернін І.А. Методика дослідження структури концепту. Методологічні проблеми когнітивної лінгвістики: Наукове видання. 2001. С. 58-65.
- 14.Тань Аошуан. Китайський світ картини. Мова, культура, ментальність. Мови слов'янської культури, 2004, 240 с.
- 15.Тімкова Т.М. Методологія когнітивної лінгвістики. Когнітивний підхід в тюркології. Сходознавство, 2009. С. 171-180.
- 16.Українська лінгвокультурологія: навч. посібн. для студентів зі спеціальності «Українська мова і література» [за заг. ред. проф. О. І. Потапенка]. Корсунь-Шевченківський: ФОП Гаврищенко В. М., 2014. 350 с.
- 17.Український тлумачний словник : Близько 250 000 слів / укл. та гол. ред. Вячеслав Бусел. Київ ; Ірпінь : Перун, 2016. 1692 с.
- 18.Штерн І.Б. Вибрані топіки та лексикон сучасної лінгвістики: Енциклопедичний словник. Київ : Арттек, 1988. 336 с.
- 19.Щербін В. Українська концептологія і концептографія: погляд із Білорусі. Українська мова. 2008. № 3. С. 26–40
- 20.Яремко Я. П. Стратифікація концепту. Мовознавство. 2009. № 1. С. 60–69.
- 21.Chen Guicheng. Definition of Idioms and Entry Selection for Dictionary of Idioms. Lexicographical Studies. 2005 (1). p. 23–27.
- 22.Fan Xiao. On Chinese “Four-Character” idioms. Journal of Urumqi Adult Education Institute. 2008.16(4). p. 32–36.

23. Jiāng Xiǎojié, Hēi Jiāxian. Chéngyǔ de yìyì gòu jiàn jí xíngshì tèzhēng (Семантична будова і формальні ознаки китайського чен'юй). *Modern Chinese*. 2006 (5). p. 14–15.
24. Liú Shàofēi. The comparative Study of Russian Idioms and Chinese Idioms. *Journal of Liaoning Medical University (Social Science Edition)*. 2007. 5(1). p. 88–90.
25. Mo Pengling. Guānyu chéngyǔ dìngyì de zài tàntǎo (Перегляд визначення китайського чен'юй). *Journal of Changzhou Institute of Technology (Social Science Edition)*. 1999 (1). p. 54–59.
26. Sun Weizhang. *Han yu shu yu xue (Китайская фразеология)* Jilin, 1989. 389 p.
27. Táo Yuánkē. Shìxī Hànyǔ Sìzìgéchéngyǔ De Lèixíng Jí Qíshìyì Fāngshì (Аналіз різних типів китайських сициге і способів подання сенсу) *Academic Research*, 2002(9). p. 130–137.
28. Xú Chénghuán. The Shaping of Idioms in Chinese. *Journal of College of Chinese Language and Culture of Jinan University*, 2004 (1). p. 42–51.
29. 中国谚语资料, 中国文艺研究会资料室主编, 兰州艺术学院文学系55级民间文学小组, 上中下三册, 上海文艺出版社 1961年, 1111页(Собрание китайских пословиц. Шанхай, 1961. Т. 1-3. 1111 с.).
30. 林晓珊, 苏秋鹏. 浅析汉语四字并列成语 // 南昌教育学院学报 (文学艺术). 2011. №26(11). 页 31–32.
31. 刘振前, 邢梅萍. 汉语四字格成语语义结构对称性与认知 // 世界汉语教学. 2000. №1. 页77–81.
32. 现代汉语. 下册 / 黄伯荣, 廖序东编. – 4版. – 北京: 高等教育出版社, 2007. – 261页.
33. 杨箐, 佟文晶. 四字并列结构成语特点刍议 // 辽宁教育学院学报. 2012. № 3 (29). 页61–64.33

34. 盛平. 学生辞源./ 盛平、史礼心、傅爱兰、孟建华、张若玲 – 北京:青苹果数据中心, 1942. 5265 页.
35. 汉语成语大辞典. 上海世纪出版股份有限公司:上海辞书出版社, 2007年。1249页。
36. 俗语大全. URL: <http://www.wentidayi.com/suyu/1704.shtml> (дата звернення: 20.09.2021).
37. 俗语大全. URL: <http://www.wentidayi.com/suyu/1724.shtml> (дата звернення: 20.09.2021).
38. 谚语大全. URL: <http://www.ljuzi.com/new/13668.html> (дата звернення: 20.09.2021).
39. 黎弋. 简明成语词典. 北京大学出版社, 2000年。844页。Li yi. Jianming chengyu cidian. Beijing daxue chubanshe, 2000 nian. 844 ye.
40. 成语大全. URL: <https://chengyu.911cha.com/Mm5qNg==.html> (дата звернення: 20.09.2021).

抽象的

研究主题的相关性。 主题短语的语义密度、名称的细节和语义细微差别的选择是语言价值和现象适当性的信号。 反过来，研究语言价值支配的方法在概念上是有基础的。 在我们的工作中，我们坚持对概念的语言文化理解，基于这样的假设，即概念是“一种综合的语言形式，有条不紊地取代思想（图像）、概念和意义，并被纳入形式”。 人脑中概念的产生不仅基于词义，还基于个人和民族的文化历史经验，经验越丰富，概念界限越广。 在这部作品中，我们将尝试通过以成语形式呈现的东西方世界观的棱镜来思考“幸福”的概念。 对此，我们不妨触及作为中国人的东方文化框架，以及日本人对这个问题的看法的一些情况。 在这方面，应该指出的是，幸福在中国文化中以一种特殊的方式表达，在创造各种物体时，追求完美的愿望贯穿于红线。 考虑到“幸福”这个概念，我们可以得出结论，它没有一个普遍接受的定义。 每个人都有自己纯粹个人的幸福观念。 通过比较不同语言中的特定习语，我们不可避免地注意到，有某种心理结构将这些话语统一起来，特定的形式差异与相应的现实表征相结合。

所选主题的相关性取决于幸福概念的认知和语义内容的比较描述任务，幸福是世界的语言图景，是人的内心世界的关键概念之一。 概念的特定资格，表现为世界概念化中符号的数量和组合优势，可以通过行为的文化优势，相关语言和文化中历史确定的价值取向的采用来解释。

该作品的目的是基于词组对汉语语言学中“幸福”的概念进行全面研究。

为实现研究目标，制定了以下科学任务：

- 在语言和文化互动研究的背景下考虑语言和文化概念的特点；
- 以“幸福”概念为例研究汉语用语特点；
- 基于汉语词组分析“乐”和“美”概念的同义系列，研究汉语语言学中“乐”概念的感知特点。